

SAĞLIK PERSONELİNİN MESLEKİ UYGULAMA KUSURLARI VE YARGISAL DOKUNULMAZLIĞININ İNCELENMESİ: BATI KARADENİZ ÇALIŞMASI

Yrd. Doç. Dr. Hüdaverdi KÜÇÜKER¹, Yrd. Doç. Dr. Hüseyin FİDAN²

¹ Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Afyon

² Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Anestezi Anabilim Dalı, Afyon

Özet

Son yıllarda kamu görevlisi sağlık personelinin tıbbi uygulamalarındaki kusurları nedeniyle açılmış dava sayıları artış göstermektedir. Bu kapsamdaki sağlık personelinin tıbbi uygulamalarındaki kusurları nedeniyle yargılanabilmesi için, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun' a göre yetkili amirin yada İdari Yargı' nın yargılanma konusunda kararları gereklidir.

Batı Karadeniz Bölgesinde ilgili mevzuata göre yargılanma kararı verilmiş veya verilmemiş sağlık personeli olguların özelliklerinin belirlenebilmesi amacıyla bölgede görev yapan ve görevleri nedeniyle suç işledikleri iddia olunan 51 sağlık personelinin 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun' a göre verilmiş olan İdari Yargı kararları incelenmiştir.

Olguların 46 sı hekim, 5'i ebe-hemşire ve sağlık memurudur. Hekimlerden, Kadın Hastalıkları ve Doğum branşı 14 olgu ile (%27,5) ilk sırayı almış, en çok isnat edilen suç 18 olguda (%35,8) ihmal ile ölüme sebebiyet olmuştur. Olguların 21'ine (41,2) ön inceleme raporlarına göre yetkili mülki amirce yargılama izni verilmişken, yapılan itirazlar sonucu Bölge İdare Mahkemesince 18 olguya daha, yetkili amir tarafından yargılanma izni verilmemesine rağmen, ön inceleme raporlarını güvenilir bulmayarak, yargılama izni verilmesi gerektiğini karara bağlanmış ve toplam 39 olguyu (%76,4) yargıç önüne göndermiştir.

Çalışma sonucunda ön inceleme raporlarının, yargıçlarda yeterli güven oluşturmadığı, İdari Mahkemenin yetkili amirlerden daha fazla oranda yargılama izni verdiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi uygulama kusuru, yargısal dokunulmazlık.

HEALTH PROFESSIONALS MALPRACTICES AND INVASTIGATION OF JUDGEMENT IMMUNITY: AREA STUDY OF WESTERN BLACK SEA.

Summary

Claims about health professionals dealing with malpractices are growing in number nowadays. The health professionals who are accused with malpractices, are judged with the permission of the chief according the law (4483).

Administrative judgment sentences about 51 suspected health professionals who are working in Western Black Sea, are examined.

46 of the suspects are doctors and the other 5 are nurses and government health officials. The most accused branch of the doctors is Obstetrics and Gynecology with 14 suspects (% 27.5) and mostly attributed crime is negligence to cause death in 18 suspects (% 35.8). 21 of the suspects (% 41.2) are given permission to judge according to prior investigation of their own chiefs. 18 more suspects who were not permitted previously for judgment by their own chiefs, are given permission for judgment by regional government law courts. Finally, 39 of the suspects (% 76.4) are given permission for judgement.

As a conclusion, prior investigations made by chiefs are found to be unreliable by the judges of government law courts and more permission are given for judgement by the judges.

Key Words: Malpractice, judgment immunity

Giriş ve Amaç

Hekimler başta olmak üzere tüm sağlık personeli mesleklerinin gereği olarak kişinin vücut bütünlüğüne müdahale etmekte, hatta uygulamalarıyla kişinin yaşamının kurtarılmasına, ölümüne veya sakat kalmasına neden olabilmektedir.

Türk Ceza Hukukunda kanunlarca yasaklanan eylemler suç olarak kabul edilmektedir. Yine Ceza Hukukunda kusursuz suç olamayacağı belirtilmiştir. Yani kişinin eyleminden doğacak sonucu tahmin edilemiyorsa bu eylem suç olarak kabul edilmez (1). Kusurluluğun ise kasıt ve taksir (ihmal) olmak üzere iki türü vardır. Taksirli suçlarda kişi yaptığı eylemin sonucunu tahmin etmekte ancak gerekli önlemi almamaktadır (2).

Sağlık personelinin tıbbi uygulamaları esnasında neden oldukları hatalı zararlar tıbbi uygulama kusuru olarak tanımlanmaktadır (3). Tıbbi uygulama kusurlarının cezaları için özel yasal bir düzenleme yoktur. Türk Ceza Kanununun 459. maddesine göre dikkatsizlik-tedbirsizlik-meslek sanatta acemilik ve talimatlara uymama nedeniyle yaralama veya 455. maddeye göre, dikkatsizlik-tedbirsizlik-meslek sanatta acemilik ve talimatlara uymama nedeniyle ölüme sebebiyet kapsamında cezalandırma öngörülmektedir (4).

Görevleri nedeniyle suç işledikleri iddiasıyla cezalandırılmaları istenen kamu görevlilerinin yargılanabilmesi için, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun' a göre (ağır cezayı gerektiren suçüstü hali ve işkence ile ilgili suçlar dışında) yetkili en üst amirlerinden izin alınması gerekmektedir (5,6). Bu durum ise bir çeşit yargısal dokunulmazlıktır.

Hekimler ve diğer sağlık personelinin mesleklerini uygularken, yaptıkları iddia edilen kusurlar nedeniyle, yetkili üst amir tarafından genellikle hekimlerden seçilen bir soruşturmacı tayin edilmekte ve yapılan tahkikatın sonucuna ve tayin edilen soruşturmacının raporuna göre yargılanma izni verilmekte veya verilmemektedir. Yargılanma izni verilen sağlık personeli iznin iptali için, yargılama izni verilmeyen sağlık personeli için de mağdur veya C Savcılığı, Bölge İdare Mahkemesine başvurabilmektedir. Bölge İdare Mahkemesi ise dosyayı incelemekte ve en geç 3 ay içinde karar vermektedir (5). Mahkemenin karar verme sürecinde, konuyla ilgili bilirkişi incelemesi yaptırılmamaktadır.

Bu çalışmada Batı Karadeniz Bölgesinde ilgili mevzuata göre yargılanma kararı verilmiş veya verilmemiş sağlık personeli olguların özelliklerinin belirlenebilmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Metod

Batı Karadeniz Bölgesinde görev yapan ve görevleri nedeniyle suç işledikleri iddia olunan 51 adet sağlık personelinin, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin yargılanması Hakkında Kanun' a göre Zonguldak Bölge İdare Mahkemesince verilmiş olan kararları incelenmiştir. Elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirmesi SPSS 10.0 programında, grafikler ise excell programında yapılmıştır.

Bulgular

Olguların yıllara göre dağılımına bakıldığında düzenli bir artış olduğu görülmüştür. (Grafik 1)

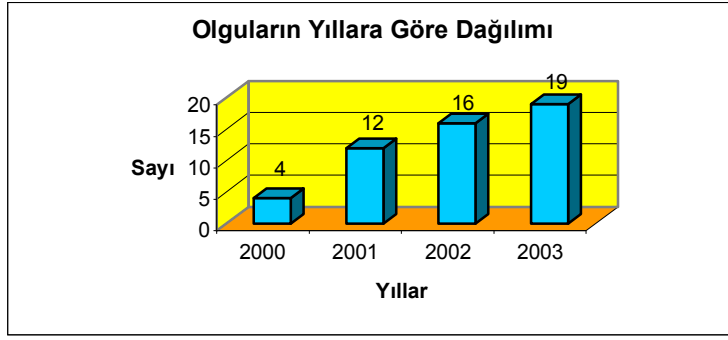
Haklarında soruşturma açılan tüm sağlık personelinin 48'inin (%94,1) doktor olduğu ve bunların içinde de kadın hastalıkları ve doğum uzmanları (14 olgu, %27,5) ile pratisyen hekimlerin (12 olgu, %23,5) ilk sıraları aldığı belirlenmiştir. (Grafik 2)

Sağlık personeline isnat edilen suçların dağılımında çoğunluğun ihmalle ölüme sebebiyet (18 olgu, %35,3) ve görevi kötüye kullanarak haksız para temini (10 olgu, %19,6) olduğu anlaşıldı. (Grafik 3)

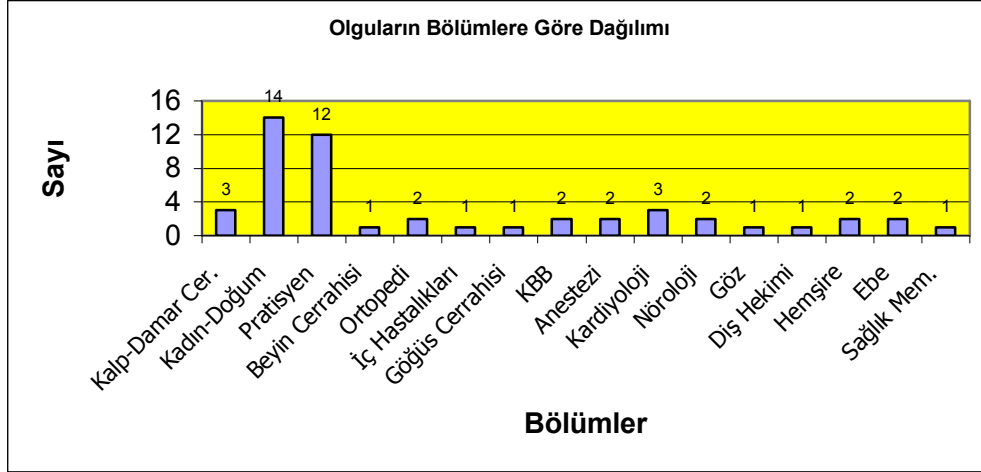
Suç işlediği iddiasıyla soruşturma açılan olguların 21'ine (%41,2) yargılanma izni verilmişken suç gruplarına göre yetkili amirce verilen izinler karşılaştırıldığında ihmalle ölüme sebebiyet olaylarının % 5,6 gibi çok düşük bir oranda yargılanma izni verilmiş olduğu, görevi kötüye kullanarak haksız para temini, sahte rapor verme, hastaya hakaret ve darp olaylarında ise bu iznin % 90-100 oranında verilmiş olduğu tespit edilmiştir. (Tablo 1)

Yetkili amirce yargılama izni verilmeyen olguların bu durumlarına, 24 olguda C. Savcılığı tarafından, 6 olguda mağdur ve yakınları tarafından itiraz edilmişken, haklarında yetkili amirce yargılama izni verilmiş olan tüm sağlık personeli izin kararının iptali için mahkemeye itirazda bulunmuşlardır.

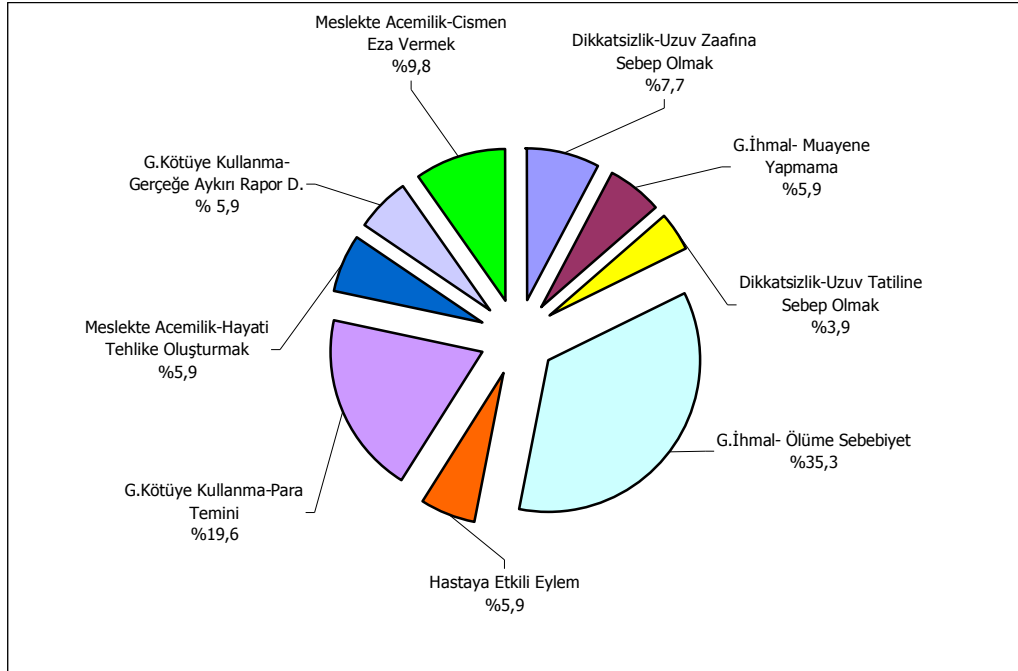
Bölge İdare Mahkemesinin yargılama hakkındaki kararlarına bakıldığında ise yetkili amirce yargılama izni verilmeyen 18 olguya daha yargılanması yönünde, 6 olguya ise Yüksek Öğretim Yasası nedeniyle, yetkisizlikle Yüksek Öğretim Kurumu ve Danıştay'a gönderme kararı aldığı tespit edilmiştir. (Tablo 2)

Grafik 1.

Grafik 2.

Grafik 3. Olgulara isnat edilen suç türlerinin dağılımı.

Tablo 1. İsnat edilen suç türlerine göre yetkili amirce verilen yargılama izni kararlarının karşılaştırılması.

YARGILAMA İZNİ İSNAD EDİLEN SUÇ	Verilmiş N %	Verilmemiş N %	TOPLAM N %
İhmal-Ölüme Sebebiyet	1 5,6	17 94,4	18 35,3
Görevi Kötüye Kullanmak-Para Temini	9 90	1 10	10 19,6
Dikkatsizlik ile Uzun Zaafı Oluşturmak	2 50	2 50	4 7,7
İhmal-Muayene Yapmama	- -	3 100	3 5,9
Hastaya Hakaret+Darp	3 100	- -	3 5,9
Meslek Sanatta Acemilik-HT Oluşturmak	1 33,3	2 66,6	3 5,9
Görevi Kötüye Kullanmak -Sahte Rapor	3 100	- -	3 5,9
Meslek Sanatta Acemilik-Yaralama	1 33,3	2 66,6	3 5,9
Meslek Sanatta Acemilik -Cismen Eza Vermek	1 50	1 50	2 3,9
TOPLAM	21 41,2	30 58,8	51 100

Tablo 2. Yetkili amir ve mahkeme kararlarının karşılaştırılması.

	AMİR KARARI N %	MAHKEME KARARI N %
Yargılansın	21 41,2	39 76,4
Yargılanmasın	30 58,8	6 11,8
Yetkisizlik	- -	6 11,8
TOPLAM	51 100	51 100

Tartışma

Yapılan bu çalışmada, 4483 sayılı kanun kapsamında, yargılanma izni konusunda açılan davaların yıllara göre düzenli şekilde artış gösterdiği tespit edilmiştir. Bu tespit önümüzdeki yıllarda da tıbbi uygulama kusurları davalarının artacağı şeklinde yorumlanmıştır.

Haklarında soruşturma açılan sağlık personelinin % 94,1'i hekim, kusurlu olduğu iddia edilen hekimlerin ise % 29,1'i kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarıdır. Bu sonuç ülkemiz genelinde yapılan benzer çalışma sonuçlarıyla uyumludur (7,8).

Sağlık personelinin en fazla suçlandığı olay türlerinin ihmalle ölüme sebebiyet olduğu anlaşıldı. Bu durumun hasta yakınlarının ölüm olayının dramatik ağırlığını, bir sorumlu bularak acılarını hafifletme çabasından kaynaklandığını düşünüldü.

İsnat edilen suç türlerine göre yetkili amirlerin yargılama izni verme oranları incelendiğinde; ihmalle ölüme sebebiyet olaylarında yargılama izni verilmesi oranı çok düşük iken, görevi kötüye kullanarak para temini, sahte rapor gibi suçlamalarda yüksek oranda (Tablo 1) yargılama izni vermeleri, yetkili amirlerin, sağlık personeli özellikle doktorlar hakkında, görevlerini kötüye kullandıkları konusunda daha hassas olduklarını düşündürmektedir.

Bölge İdare Mahkemesi kararları, idari yargıçların yetkili amir tarafından yargılama izni verilmeyen (çoğunlukla ihmalden ölüme sebebiyet olayları) suçlamalarda yargılanma yolunu açtığı, tahkikatı yürüten sağlık personeline ve yetkili amirin kararına güvensiz oldukları kanaatini oluşturdu. Ayrıca Bölge İdare Mahkemesinin karar verme sürecinde bilirkişi görüşü almaması eksiklik olarak değerlendirildi.

Sonuç olarak sağlık personeline isnat edilen suçlarda yargısal dokunulmazlık, yetkili amir kararlarında (%58,8) işlerken, mahkeme kararlarında, gerek ön incelemeyi yapanlar gerekse, yargılama izni vermeyen yetkili amirin kararına güvensizliğinden dolayı, büyük oranda (%88,2) işlemediği kanaatine vardık.

Teşekkür: Bu çalışmada dosyaların incelenerek kaynak temini sağlanmasında ve yardımlarından dolayı Zonguldak Bölge İdare Mahkemesi Başkanı Sayın Turan Aslan ve üye hakimler Ali İhsan Temel, Ramazan Erol'a teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. Hancı İH. Malpraktis. Tıbbi Girişimler Nedeniyle Hekimin Ceza ve Tazminat Sorumluluğu. Seçkin Yayınevi. Ankara 2002. 11.
2. Hancı İH. Hekim ve Yaşam (İzmir Tabip Odası Bülteni) Mart-Nisan 1999; 30-31.
3. Polat O. Adli Tıp. Der Yayınları. İstanbul 2000; 455.
4. Hancı İH, Özdemir H. Hekim Hataları ve Yüksek Sağlık Şurası. Adli Tıp Bülteni. 2000; 5(3): 280-283.
5. Yargı Mevzuatı Bülteni.7 Aralık 1999 (6): 96.

Adli Tıp Dergisi 2005; 19(2): 33-37

6. Topuz İ. Devlet Memurları ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun ve Uygulaması. İçişleri Bakanlığı Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi. 2000; 5(6): 3-20.
7. Güzel S, Yavuz MS, Aşirdizer M. Adli Tıp Kurumu İhtisas Kurulları İle Yüksek Sağlık Şurası Raporları Arasında Çelişki Bulunan ve Adli Tıp Genel Kurulunda Görüşülen Malpraktis Olgularının İrdelenmesi. Adli Tıp Bülteni. 2002; 7(1): 14-20.
8. Gündoğmuş ÜN, Bilge Y, Kendi Ö, Hancı İH. Hekimlerin Yasal Sorumluluğunun Yüksek Sağlık Şurası Açısından İncelenmesi. Adli Tıp Bülteni. 1997; 2(3): 127-130.

İletişim Adresi: Yrd. Doç. Dr. Hüdaverdi Küçük
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi
İnönü Bulvarı, Karayolları Bitişiği / Afyon
E – mail: drhkucuker@yahoo.com

Bu çalışma 28-30 Mayıs 2004, VI Adli Bilimler Kongresinde poster bildiri olarak sunulmuştur.